

Κεφάλαιο Α'

Αντικείμενο της αθλητικής κοινωνιολογίας

1. Εισαγωγή

Η γενική κοινωνιολογία ασχολείται με την επιστημονική-συστηματική διερεύνηση των γενικών κανόνων της κοινωνικής ζωής, τους νόμους της κίνησης και της εξέλιξης της κοινωνίας, τις σχέσεις της κοινωνίας με το φυσικό περιβάλλον, τον πολιτισμό σε γενικές γραμμές και με τους ιδιαίτερους τομείς της ζωής (βλέπε και D. Voigt 1992).

Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιεί τις μεθόδους της εμπειρικής έρευνας, αλλά και τις διάφορες θεωρίες, για να μπορεί να εξετάσει την κοινωνική ζωή σε ευρύτερα πλαίσια, τα οποία αδυνατεί να προσεγγίσει ο θετικισμός.

Η κοινωνιολογία δεν μας παρέχει μόνο πληροφορίες, για να κατανοήσουμε απλά τον κόσμο στον οποίον ζούμε, αλλά μας διδάσκει και πώς να επεμβαίνουμε στο κοινωνικό γίγνεσθαι.

Πολλές φορές καταβάλλουμε την προσπάθεια να ερμηνεύσουμε τις κοινωνικές μας εμπειρίες μέσα από τα κίνητρα των άμεσα εμπλεκομένων ατόμων. Αλλά η Κοινωνιολογία ξεπερνά την ατομική-ψυχολογική ερμηνεία και επεκτείνεται στην πληθώρα των διαφόρων κοινωνικών υποδειγμάτων, που εμφανίζονται ιστορικά ως νομοτελειακοί κανόνες και εμπεριέχουν τις αντιλήψεις και τις δράσεις των ατόμων σε συγκεκριμένες κοινωνικές καταστάσεις, που ορίζουν λίγο – πολύ τη συμπεριφορά των ανθρώπων.

Η κοινωνιολογία ασχολείται και με τα άτομα ως προς τις δράσεις τους, οι οποίες γίνονται κατανοητές μέσα από το πλέγμα των κοινωνικών γεγονότων, που συμβαίνουν στο κοινωνικό περιβάλλον. Αυτό με άλλα λόγια σημαίνει ότι έτσι μπορούμε να αντιληφθούμε τους δομικούς συσχετισμούς και τα υποδείγματα συμπεριφοράς, που διαφορετικά αδυνατούμε να ερμηνεύσουμε από τις προσωπικές μας εμπειρίες. Αυτό το γεγονός ο Αμερικανός κοινωνιολόγος C. Wright Mills το χαρακτή-

ρισε ως «κοινωνιολογική φαντασία», καθόσον μέσω αυτής το άτομο καταφέρει να κατανοήσει, ότι στο προσωπικό του δράμα δεν είναι απλά και μόνο ο ενεργών, ο εκτελεστής, αλλά και ο συντελεστής του σχεδιασμού των γεγονότων και των πράξεων. Μπορεί ο άνθρωπος απέναντι στα φυσικά φαινόμενα (καταιγίδες, τυφώνες, σεισμούς, πλημμύρες κλπ.) να είναι αδύναμος και ανήμπορος να αντιδράσει, μα όσον αφορά τα κοινωνικά γεγονότα είναι εκείνος που τα προκαλεί. Ίσως το μεμονωμένο άτομο, παρακολουθώντας το κοινωνικό γίγνεσθαι (πολέμους, διενέξεις, ανεργίες, πείνες, παρεμβάσεις στο φυσικό περιβάλλον κλπ.), να αισθάνεται αδύναμο να παρέμβει, εν τούτοις όλες οι κοινωνικές διεργασίες απορρέουν από ανθρώπινες ενέργειες και στα σύγχρονα δημοκρατικά πολιτεύματα ο καθένας έχει τη δυνατότητα παρέμβασης με την ψήφο του και τα άλλα δικαιώματα που του παρέχει το σύνταγμα.

1.1. Οι βασικές ενότητες

Η κοινωνιολογία για τη συνολική κάλυψη της κοινωνίας χρησιμοποιεί πέντε ενότητες, που εσωκλείουν κάθε παράμετρο του κοινωνικού γίγνεσθαι. Αυτές είναι: *η κοινωνική δομή, η κοινωνική δράση, ο πολιτισμός, η εξουσία και η λειτουργική ενσωμάτωση.*

1.1.1. Η κοινωνική δομή

Η δομή της κοινωνίας έχει να κάνει με το βασικό τύπο της κοινωνίας, δηλαδή, το σύστημα της κοινωνίας, αλλά «οι τύποι των κοινωνιών είναι πρωταρχικά εγκεφαλικά κατασκευάσματα των εκάστοτε ερευνητών» (Belebaum Alf., 1984). Εν τούτοις η δομή χαρακτηρίζει τις ρυθμισμένες θεσμικές σχέσεις των μελών που αποτελούν μια κοινωνία. Οι σπουδαιότερες είναι οι θέσεις, οι ρόλοι και η κοινωνική κατάσταση. Αυτοί οι χαρακτηρισμοί των σχέσεων συνθέτουν το «σκελετό» της κοινωνικής οργάνωσης ενός πληθυσμού, ανεξάρτητα, αν πρόκειται για μικρό ή μεγάλο κοινωνικό σύνολο, με άλλα λόγια μια ολόκληρη κοινωνία. Οι σχέσεις των ανθρώπων δημιουργούνται από τη στιγμή που τα άτομα έρχονται σ' επαφή μεταξύ τους και δημιουργούν διαντιδράσεις. Οι κοινωνικές θέσεις, είναι οι θέσεις που υπάρχουν στην κοινωνία, π.χ. του ιερέα, του δασκάλου, του διευθυντή, του δημάρχου κλπ. τις οποίες καταλαμβάνουν οι άνθρωποι. Κάθε θέση είναι επενδεδυμένη με κάποιο ρόλο και κάποια δύναμη. Έτσι, όποιος καταλαμβάνει μια συγκεκριμένη θέση, οφείλει να υποδυθεί και το ρόλο που αυτή έχει. Οι θέσεις είναι διαρκείς, αλλά τα άτομα που τις καταλαμβάνουν έρχονται και παρέρχονται. Ένα άτομο μπορεί να κατέχει περισσότερες της μιας θέσης. Το σύνολο των θέσεων αποδίδουν την κοινωνική κατάσταση, αλλιώς Status, του ατόμου που εκφράζεται με το κοινωνικό κύρος ή το κοινωνικό image. Όμως το κοινωνικό image επηρεάζεται και από τα κοινωνικά σύμβολα που κατέχει το συγκεκριμένο άτομο. Δηλαδή, το σπίτι κατοικίας, το αυ-

τοκίνητο που οδηγεί κλπ., αλλά και από τη δύναμη που ασκεί.

Η δομή καθορίζει τις δυνατότητες που προσφέρονται στα άτομα, μα και τα άτομα επηρεάζουν τη δομή της κοινωνίας. Επίσης αποτελεί σημαντικό παράγοντα της σταθερότητας της κοινωνικής ζωής. Όμως με την πάροδο του χρόνου με αργούς ή γρήγορους ρυθμούς η δομή της κοινωνίας αναπτύσσεται, εξελίσσεται και τέλος μεταβάλλεται. Η κοινωνική εξέλιξη βέβαια επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες, όπως το μέγεθος του πληθυσμού, την επιστήμη, την τεχνολογία, την οικονομία, τους πολέμους, την πολιτική κλπ.

1.1 2. Η κοινωνική δράση

Η κοινωνική δράση αφορά τη συνειδητή και όχι την ενστικτώδη συμπεριφορά του ατόμου. Την χαρακτηρίζουμε δε κοινωνική, επειδή έχει να κάνει με τους άλλους ανθρώπους με τους οποίους ερχόμαστε σε επαφή. Απλά ο «εξανθρωπισμός» του βιολογικού όντος άνθρωπος είναι μια κοινωνική διαδικασία, καθόσον δημιουργείται από την επαφή και τις σχέσεις με άλλους ανθρώπους.

Συχνά θεωρούμε κάποιες αντιλήψεις του κοινωνικού μας περιβάλλοντος ως αυτονόητες και δεδομένες, ενώ μας διαφεύγει ότι η καθημερινότητα διαμορφώνεται από τις κοινωνικές μας δράσεις, καθόσον ο άνθρωπος δημιουργεί τις συνθήκες της ζωής του. Η σημερινή τεχνολογική εξέλιξη της κοινωνίας στηρίζεται στις επιτεύξεις της επιστήμης, τις οποίες δημιούργησαν οι διάφοροι επιστήμονες. Όμως καμιά επιστημονική εφαρμογή δε στηρίζεται στις ιδέες και δράσεις ενός ατόμου. Πολύ περισσότερο ο επιστήμονας μαθαίνει από τις επιτεύξεις των άλλων, ανταλλάσσει απόψεις και δράσεις με άλλους και στο τέλος συνθέτει το σύνολο των γνώσεων με κάποιες άλλες δικές του προσφέροντας έτσι το νεωτερισμό.

Οι άνθρωποι λοιπόν στις ενέργειες τους, που υπαγορεύονται κυρίως από την ανάγκη της επιβίωσης, έρχονται καθημερινά μ' οποιονδήποτε τρόπο σε επαφή μεταξύ τους και δημιουργούν διάφορες κοινωνικές σχέσεις και δράσεις. Έτσι οι διανθρώπινες σχέσεις εσωκλείουν ένα νοηματικό περιεχόμενο που εκφράζεται, μέσω της κοινωνικής δράσης, με μια ορισμένη γενική συμπεριφορά. Καθόσον, «δράση (ή δραστηριότητα ή πράξη)... οφείλει να ονομάζεται κάθε ανθρώπινη συμπεριφορά (είτε πρόκειται για εξωτερική ή εσωτερική πράξη ή παράλειψη, είτε πρόκειται για παραδοχή), εάν και εφόσον ο ενεργών ή οι ενεργούντες συνδέουν μ' αυτήν κάποιο υποκειμενικό νόημα» (M. Weber, 1964).

Δραστηριότητα λοιπόν είναι ανθρώπινη συμπεριφορά, αν και η έννοια του ανθρώπινου εμπεριέχεται στο νόημα της συμπεριφοράς. Νόημα κατά τον M. Weber σημαίνει περίπου ό,τι ο στόχος. Δηλαδή, κανείς γνωρίζει το συνδεδεμένο με την ανθρώπινη συμπεριφορά νόημα, εάν ξέρει πού στοχεύει το άτομο. Το νόημα, σαν στόχος μιας δραστηριότητας, μπορεί να είναι κάθε τι, του οποίου η πραγμάτωση εμφανίζεται για τον ενεργούντα ως ωφέλιμο, πολύτιμο και συναισθηματικά ικανοποιητι-

κό (Μ. Κυπραίος, σελ. 35).

1.1.3. Ο πολιτισμός (κουλτούρα)

Πολιτισμός, είναι το καθιερωμένο πρότυπο ζωής, ο τρόπος σκέψης, αντίληψης, και επικοινωνίας των ανθρώπων, καθώς και εκτίμησης αξιών μιας δεδομένης κοινωνίας σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο (βλ. Allmer W, 1972).

Πολλά χαρακτηριστικά των ανθρώπων, που τον εκφράζουν, όπως γλώσσα, ήθη, αξίες, θρησκεία, τεχνικές και δεξιότητες, αποτελούν τα πολιτισμικά στοιχεία που αποκτώνται από τις κοινωνικές σχέσεις, μέσω της κοινωνικοποίησης στην οικογένεια, στους θεσμούς, στα σχολεία, στην εργασία κτλ. Ο πολιτισμός αποτελεί την κοινή βάση της σκέψης και δράσης των ανθρώπων, που εκφράζεται με τη γλώσσα. Μας παρέχει δε κριτήρια, μέσω των οποίων αξιολογούμε τις δράσεις και τις πράξεις μας.

Ο πολιτισμός δημιουργεί τα ιδεώδη και τα ιδανικά, που καθορίζουν τις επιθυμίες και τα όνειρα των ανθρώπων. Ακόμη τους καθοδηγεί στις ευρύτερες κοινωνικές, επιστημονικές και μεγαλουργείες δραστηριότητες. Οι αγώνες για την ελευθερία, οι προσπάθειες για επιστημονικά επιτεύγματα και τη δημιουργία μεγαλεπήβολων έργων, π.χ. την κατασκευή της Ακρόπολης και του Παρθενώνα, είναι απόρροια των πολιτιστικών αντιλήψεων των ανθρώπων. Στην αρχαία Ελλάδα η παραγωγή της φιλοσοφικής σκέψης ήταν αυτονόητη και κοινωνικά ωθούμενη δράση, ώστε η μια φιλοσοφική σχολή ακολουθούσε την άλλη. Σήμερα κάποιες κοινωνίες διακρίνονται για την πρωτοπορία τους στην επιστήμη και την τεχνολογία, γιατί η πολιτιστική αντίληψη επηρεάζει τα μέλη της να λειτουργούν προς αυτή την κατεύθυνση.

Στο ίδιο πλαίσιο μπορούμε να εντάξουμε και την τάση κάποιων λαών για κατακτητικούς πολέμους ή τη δημιουργία φιλειρηνικών κοινωνιών.

1.1.4. Εξουσία / Δύναμη

«Εξουσία είναι η ικανότητα ενός μέλους της κοινωνίας να προκαλεί γεγονότα ή να καθορίζει τη δομή ενός κοινωνικού οργανισμού» (Joas H., 1997).

Με τη δύναμή του ο συγκεκριμένος άνθρωπος καταφέρνει να ενεργεί όχι μόνο αντίθετα προς τις επιθυμίες άλλων, αλλά και να τους υποχρεώνει να ενεργούν σύμφωνα με τα κελεύσματά του. Πέραν τούτων όμως, εξουσία σημαίνει να λειτουργεί κανείς κατά το δικό του δοκούν, αγνοώντας τους άλλους. Έτσι, η εξουσία έχει πολλές μορφές. Την ύψιστη εξουσία ασκεί ο αρχηγός της πολιτείας, ο οποίος έχει υπό τις διαταγές του ολόκληρο το μηχανισμό του κράτους (στρατό, αστυνομία, διοίκηση κλπ). Η κρατική εξουσία είναι πανίσχυρη, γιατί έχει το μονοπώλιο της άσκησης της βίας. Όμως από εκεί και ύστερα η εξουσία πηγαίνει ιεραρχικά προς τα κάτω και φθάνει στον τελευταίο δάσκαλο και στον απλό υπαλληλίσκο που κάθεται πίσω από ένα δημόσιο γραφείο και πρέπει να εξυπηρετεί τους πολίτες. Και σ' αυτήν την περί-

πωση η εξουσία είναι συνυφασμένη με τη βία, η οποία όμως μπορεί να είναι όχι φυσική, αλλά ψυχολογική.

Η λαϊκή θυμοσοφία έχει καταλήξει, πως και ο έχων χρήματα αποκτά εξουσία. Αυτό εκφράζεται με το γνωμικό «η δύναμη στον άνθρωπο είναι το πορτοφόλι». Και πράγματι μπορεί κανείς με χρήματα να ασκήσει εξουσία ποικιλοτρόπως: Άνθρωποι, μηχανισμοί και θεσμοί τίθενται πολλές φορές στη διάθεση αυτού που έχει τις οικονομικές δυνατότητες.

Η κοινωνιολογία εξετάζει και την εξουσία των κοινωνικών συστημάτων (κρατών), που είναι διάφορος εκείνης των ομάδων, των κοινωνικών οργανώσεων, καθώς και του μεμονωμένου ανθρώπου. Διαπιστώνεται, δηλαδή, ότι αναπτυγμένες κοινωνίες, σε αντίθεση προς τις υποανάπτυκτες, έχουν διαμορφώσει διάφορες κοινωνικές αντιλήψεις και τους ανάλογους μηχανισμούς που οδηγούν στον ορθολογισμό της κοινωνικής οργάνωσης, που έχει σαν συνέπεια την ανάπτυξη της χώρας με γρήγορους ρυθμούς. Παρ' όλο που οι γνώσεις και το know how σήμερα καθίστανται όλο και περισσότερο προσβάσιμες σ' όλους, αποδεικνύεται ότι οι υπανάπτυκτες και εν μέρει οι αναπτυσσόμενες χώρες δυσκολεύονται να αξιοποιήσουν τους επιστημονικούς νεωτερισμούς. Οι αναπτυγμένες κοινωνίες χρησιμοποιούν την έρευνα, τον προγραμματισμό και την αποδοτική αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πηγών του κράτους, για να αναπτύξουν την επιστήμη, την τεχνολογία και την οικονομία, που προσφέρουν υψηλότερο βιοτικό επίπεδο και καλύτερη ποιότητα ζωής στα μέλη της συγκεκριμένης κοινωνίας. Όλο αυτό το πλέγμα στηρίζεται ουσιαστικά στο πολιτιστικό επίπεδο που έχει αναπτύξει η συγκεκριμένη κοινωνία και στην ποιότητα της παιδείας και της εκπαίδευσης που παρέχει (σχολεία, πανεπιστήμια, επιμορφωτικά κέντρα κλπ).

1.1.5. Η λειτουργική ενσωμάτωση

Η κοινωνία παρομοιάστηκε πολλές φορές ως μια καλοκουρδισμένη μηχανή ή ως ένας βιολογικός οργανισμός. Αυτή η παρομοίωση έχει κάποια βάση, γιατί η κοινωνία, όπως ο ανθρώπινος οργανισμός, λειτουργεί, όταν όλα τα μέρη της, τα συστήματά της είναι υγιή ή δυσλειτουργεί, όταν κάποιο όργανό της υποφέρει. Τα διάφορα συστήματα που την αποτελούν συνδέονται λειτουργικά μεταξύ τους, ώστε οι όποιες δυσλειτουργίες ενός συστήματος επιδρούν στα άλλα και κατ' επέκταση στην όλη λειτουργία της κοινωνίας. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι υπάρχει και στην κοινωνία μια κάποια λειτουργική όσμωση. Παρ' όλ' αυτά, αν και οι κοινωνίες δεν είναι συνδεδεμένες τόσο ισχυρά όπως οι βιολογικοί οργανισμοί, τα διάφορα κοινωνικά συστήματα είναι αλληλοεξαρτώμενα. Για παράδειγμα, αν το οικονομικό σύστημα μιας χώρας χωλαίνει, τότε δεν λειτουργεί καλά το σύστημα της παιδείας και της υγείας, που με τη σειρά τους δημιουργούν δυσμενείς επιπτώσεις σε άλλα κοινωνικά συστήματα.

Με τον όρο «λειτουργία» εννοούμε τη συμβολή κάθε κοινωνικής σχέσης, θέσης, οργάνωσης, καθώς και οποιασδήποτε κοινωνικής ιδιότητας που μπορεί να επηρεάσει το κοινωνικό σύνολο (Sinha A.K., 1982).

Σ' ένα λειτουργικά ενσωματωμένο κοινωνικό σύστημα κάθε μέρος του επηρεάζει και επηρεάζεται από τα άλλα. Από το οργανωτικό σχήμα του ελληνικού αθλητισμού εξαρτώνται οι επιδόσεις των Ελλήνων αθλητών και από τις επιτυχίες αυτών επηρεάζεται η ποιότητα του ελληνικού αθλητισμού. Όμως για να έχουμε καλές αθλητικές επιτυχίες χρειάζονται χρήματα που προέρχονται από τη θετική λειτουργία της οικονομίας, αλλά και καλό εκπαιδευτικό σύστημα των προπονητών, καθώς και κάποιο επιστημονικό επίπεδο των ιδρυμάτων εκπαίδευσης αυτών. Με δυο λόγια σε μια κοινωνία όλα είναι αλληλοεξαρτώμενα.

Στην κοινωνική πραγματικότητα της καθημερινής ζωής παρουσιάζονται ποικίλες μορφές της λειτουργικής ενσωμάτωσης, όπου κανείς μπορεί να διαπιστώσει τόσο αρμονικές λειτουργίες διαφόρων μερών ή ομάδων, όσο και δυσλειτουργίες κάποιων άλλων. Ίσως η δυσλειτουργία ενός κοινωνικού θεσμού να επηρεάζει κάποιον άλλον ή ακόμη και άλλους, αλλά να μην έχει εκτεταμένες συνέπειες. Όμως η δυσλειτουργικότητα κάποιων κύριων θεσμών μπορεί να έχει ευρύτερες επιπτώσεις στο κοινωνικό σύνολο, π.χ. η δυσλειτουργία του θεσμού της δημοκρατίας επηρεάζει αποφασιστικά το πολίτευμα της χώρας και κατ' επέκταση όλη την κοινωνία. Το ίδιο και η οικονομία.

1.2. Η κοινωνιολογία του αθλητισμού

Η κοινωνιολογία, όπως αναφέρθηκε, προχωρεί ακόμη στη διερεύνηση των ειδικών προβλημάτων που παρουσιάζουν οι διάφοροι τομείς της κοινωνίας. Με την επί μέρους όμως διερεύνηση της κοινωνίας ασχολούνται οι ειδικές κοινωνιολογίες, όπως του δικαίου, της θρησκείας, της παιδείας, του αθλητισμού κλπ.

– Η κοινωνιολογία λοιπόν του αθλητισμού και της Φυσ. Αγωγής προσπαθεί απ' τη μια μεριά να συζητήσει και να αναλύσει τα προβλήματα που υπάρχουν στο χώρο του αθλητισμού και από την άλλη να αναπτύξει κοινωνιολογικές θεωρίες που πηγάζουν απ' τον αθλητισμό και τη Φυσ. Αγωγή. Αλλά για τον καθορισμό του αντικειμένου της ειδικής κοινωνιολογίας του αθλητισμού θεωρείται αυτονόητο ότι αυτή πρέπει να κινείται στα πλαίσια της γενικής κοινωνιολογίας, η οποία υποχρεώνει την κάθε ειδική κοινωνιολογία να μην εξατομικεύεται, ώστε με τη μεθοδολογία της εννοιολογικής ανάλυσης της κοινωνιολογίας να μπορεί να διατυπώνει τα ερωτήματά της και να επανεξετάζει τις θεωρίες της. Καθόσον οι έννοιες και οι θεωρίες της αθλητικής κοινωνιολογίας δεν πρέπει να αντανakλούν απλά τις αντιλήψεις της καθημερινής γνώσης, αλλά να αιτιολογούν και να αναλύουν τα συγκεκριμένα γεγονότα και τις σχέσεις των προβλημάτων, να δίνουν νέες αντιλήψεις καθώς και να τις

συνδέουν με άλλες καλυμμένες σχέσεις και τέλος να παρέχουν βαθύτερες και λεπτομερέστερες εξηγήσεις για τα γεγονότα.

Η κοινωνιολογική ανάλυση δεν επιτρέπεται να εμποδιστεί από το αποκλειστικό απόκτημα γνωσιολογικών στοιχείων, από το προσφερόμενο περιεχόμενο της κοινωνικής εμπειρίας. Η κοινωνιολογική διαδικασία διαμορφώνει ευρύτερες θεωρίες που προκύπτουν κύρια από την προσπάθεια της ταξινόμησης και της ιεράρχησης της πορείας της πραγματικότητας και της προβληματικότητας της καθημερινής ζωής. Η κοινωνιολογία δεν συλλέγει πληροφορίες μόνο για ορισμένα θέματα και προβλήματα, που κατά ένα τρόπο δεν είναι προσιτές, αλλά ερωτά και διερευνά ακόμη ό,τι είναι αυτονόητο και εμπεριέχεται στον παρουσιαζόμενο προβληματισμό.

Η κοινωνιολογία του Αθλητισμού και της Φυσ. Αγωγής λοιπόν μπορούμε να πούμε ότι κινείται στα αυτά πλαίσια σχεδιασμού της Γεν. Κοινωνιολογίας και αναλύει τις προϋποθέσεις, τους τύπους και τις επιδράσεις της κοινωνικής δραστηριότητας στο χώρο του Αθλητισμού.

Ο σκοπός της Κοινωνιολογίας του Αθλητισμού βρίσκεται στο να αναγνωρίζει συνειδητές καταστάσεις, ανάγκες, αντιλήψεις, κίνητρα, κανόνες και αξίες εκείνων των ατόμων που κάνουν ή παρακολουθούν αθλητισμό, να διαπιστώνει εξαρτήσεις και αξίες και από τα αποκτηθέντα συμπεράσματα να βοηθά στη λύση προβλημάτων.

Το ενδιαφέρον της αθλητικής κοινωνιολογίας έγκειται ακόμη στο να αναλύει την επίδραση των κοινωνικών συστημάτων, των κοινωνικών αξιών και κανόνων επάνω στη συμπεριφορά των ανθρώπων μέσα στον αθλητισμό και να διερευνά επίσης τη σημασία του αθλητισμού για τις κοινωνίες και την επίδρασή του επάνω στους ανθρώπους. Με άλλα λόγια η κοινωνιολογία του αθλητισμού και της Φυσ. Αγωγής ερευνά την εξάρτηση του χώρου δραστηριότητας του αθλητισμού με τις κοινωνικές δομές καθώς και τη λειτουργική του σημασία για τις κοινωνίες.

1.2.1. Η πορεία της κοινωνιολογίας του Αθλητισμού

Ο αθλητισμός και η κοινωνιολογία άρχισαν να αναπτύσσονται ως επιστήμες σιγά-σιγά κατά το δεύτερο ήμισυ του 19^{ου} αιώνα. Ενώ αρχικά υπήρξε η πρόθεση, ότι η κοινωνιολογία θα έπρεπε να συμβάλει στη λύση των κοινωνικών προβλημάτων, αργότερα, στη δεκαετία του 1920, οι αντιλήψεις άλλαξαν ως προς τους σκοπούς της. Στην περίοδο αυτή η κοινωνιολογία παρουσιάστηκε ως μια θετική επιστήμη, της οποίας στόχος ήταν η προαγωγή της νόησης και της νέας γνώσης

Αλλά σ' όλη τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα η κοινωνιολογία ήταν παρούσα τόσο στην παιδαγωγική, όσο και στα αναλυτικά προγράμματα του σχολείου. Γεγονός, που έφερε σ' επαφή τον αθλητισμό με την κοινωνιολογία, γιατί ο αθλητισμός συνδέεται με την παιδαγωγική και εκπορεύεται από τις κοινωνικές συνθήκες. Έτσι, μετά το 1960 άρχισε να δημιουργείται ο κλάδος της κοινωνιολογίας του αθλητισμού (βλ. Sage G., 1997).

Η πορεία της Αθλητικής Κοινωνιολογίας μας δείχνει ότι ο περιορισμός στις κοινωνικο – πολιτιστικές αναλύσεις ξεπεράσθηκε προοδευτικά. Σήμερα υπάρχει η αντίληψη πως η ανάλυση οφείλει να διευρυνθεί και προς άλλες κατευθύνσεις, όπως την κοινωνική διαστρωμάτωση, το φύλο, την οικονομία κλπ. Ακόμη η κοινωνιολογία του αθλητισμού κατάφερε τελευταία «να διατυπώσει ένα θεωρητικό πλαίσιο εννοιολογικής ανάπτυξης της εφαρμοσμένης Κ.τ.Α.»

Η διαδρομή της Κοινωνιολογίας του Αθλητισμού σημαδεύθηκε από φάσεις που έχουν ως εξής:

Πρώτη φάση: Η Κ.Α. ξεκίνησε με την ανάλυση της ιστορίας, αλλά προχώρησε στην ανάλυση των επίκαιρων κοινωνικών δομών και προβλημάτων. Κατά την αρχική περίοδο υπήρχε η τάση, όπως η προσέγγιση της κοινωνικοποίησης για την κατανόηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης, έπρεπε να γίνει με τη θεωρία της λειτουργικότητας «ως προς τη σχέση μεταξύ κοινωνίας και ατόμου» και περιγράφηκε ως μια «order/consensus approach», ενώ η θεώρηση των κοινωνικών προβλημάτων έτεινε να αντιμετωπισθεί με τη «θεωρία των συγκρούσεων», χωρίς όμως ριζοσπαστικές αντιλήψεις. Οποσδήποτε βέβαια ο προσανατολισμός στην πολιτική οικονομία, που έγινε στα μέσα της δεκαετίας του 70, οδήγησε σε μια περισσότερο ριζοσπαστική αντιμετώπιση των προβλημάτων (A-G. Ingham / P., Donnelly 1997).

Δεύτερη φάση: Αυτή χαρακτηρίστηκε ως αντιθετικό ρεύμα, γιατί υπήρξε μια διένεξη με την «grand theory» του Parsons, της οποίας ηγήθηκαν ο Mills (1959) και ο Gouldner's (1970), που χαρακτηρίστηκε ως «Reflexive Sociology», αλλά, αν και επηρέασε τη δεύτερη γενιά των κοινωνιολόγων, εγκαταλείφθηκε γρήγορα.

Τρίτη φάση: Καλύπτει την περίοδο κατά την οποία η «αντιθετική θεώρηση» μεταβάλλει σιγά-σιγά τις αντιλήψεις της, καθώς οι θέσεις των Mills και Gouldner αρχίζουν να αμφισβητούνται. Από την άλλη πλευρά οι ιδέες της «σχολής της Φρανκφούρτης», του Giddens και της μαρξιστικής πολιτικής οικονομίας γίνονται αποδεκτές όλο και περισσότερο από την Κ.Α. Παρ' όλ' αυτά οι θεωρίες της δομικής, της αναπαραγωγής και του μετασχηματισμού (structure and agency, reproduction and transformation) εισήλθαν στο λεξιλόγιο της Κ. Α. και παρέμειναν (A-G. Ingham / P. Donnelly στο ίδιο μέρος).

1.3. Η επιστημονική μεθοδολογία της κοινωνιολογίας

«Επιστήμη είναι η συστηματική παρατήρηση της φύσης, η αντικειμενική ερμηνεία των παρατηρήσεών μας, η διαρκής αναζήτηση των αιτιατών σχέσεων, καθώς και η λογική ταξινόμηση της γνώσης μας, μέσω των θεωριών» (Meyer G., 1962).

Η επιστήμη βασίζεται σε δυο σημαντικές βασικές αρχές. Αυτές είναι: πρώτον, η αρχή της «εμπειρικής παρατήρησης», που στηρίζεται όχι στις υποκειμενικές αντιλήψεις, αλλά στην εμπειρική απόδειξη. Δεύτερον, η αρχή της «λογικής ανάλυσης».

Αυτή η αρχή σημαίνει ότι μπορούμε να κατανοήσουμε επιστημονικά κάτι, εάν το ερμηνεύσουμε ορθολογικά και καταφέρουμε να θέσουμε τη γνώση μας σε λογικά πλαίσια. Η λογική και η εμπειρική παρατήρηση συμβαδίζουν στην επιστήμη. Μόνο με την παρατήρηση δεν μπορούμε να καθορίσουμε την αιτία και την επίδραση: Μπορεί να αντιλαμβανόμαστε δυο παράλληλα γεγονότα, αλλά για να τα συνδέσουμε και να βρούμε την αιτιατή σχέση, πρέπει να προχωρήσουμε με τη λογική ανάλυση, (εάν συμβεί το πρώτο γεγονός, ακολουθεί το άλλο και χωρίς να συμβεί το πρώτο δεν προκύπτει το δεύτερο).

Πέραν τούτων η επιστήμη, και σε αντίθεση με τις υποκειμενικές αντιλήψεις, τείνει με τις διάφορες μεθόδους να επαληθεύσει τις αποκτηθείσες γνώσεις. Με άλλα λόγια για την επιστήμη δεν υπάρχουν θέσφατες θέσεις. Τα πάντα τίθενται σε αμφισβήτηση και είναι αποδεκτά, εφόσον μπορούν να επαληθευθούν. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιούνται οι διάφορες επιστημονικές μέθοδοι, που διαφέρουν βέβαια κατά επιστημονικό κλάδο. Παρ' όλ' αυτά καμιά επιστημονική γνώση δεν είναι τελεσίδικη, γιατί στηρίζεται πάντοτε στις μέχρι τότε επιτευχθείσες γνώσεις. Αυτό σημαίνει, ότι όταν αργότερα διευρυνθεί ο επιστημονικός ορίζοντας και τα δεδομένα τεθούν σε καινούργια κρίση, τότε μπορεί να αλλάξουν. Αυτό το βλέπουμε σ' όλους τους επιστημονικούς τομείς.

Η κοινωνιολογία ως επιστήμη δεν εξετάζει τη φύση, που είναι κάτι το σταθερό και ανεξάρτητο από τους ανθρώπους, αλλά την κοινωνία των ανθρώπων, που βρίσκεται σε διαρκή ροή, εξέλιξη και αλλαγή. Η κοινωνική ζωή δημιουργεί συνεχώς καινούργια γεγονότα που διαμορφώνουν νέες καταστάσεις. Οι άνθρωποι δημιουργούν την κοινωνική καθημερινότητα, αλλά είναι μέρος αυτής (An. Giddens, 1984). Γεγονός, που σημαίνει ότι έχουμε να κάνουμε με μία λίκν ρευστή κατάσταση που η ερμηνεία της απαιτεί προσεγμένη επιστημονική προσέγγιση.

1.3.1. Η εμπειρική παρατήρηση

Η κοινωνική παρατήρηση παρουσιάζει αρκετές δυσκολίες, γιατί αυτό που παρατηρούμε πρέπει να μεταβληθεί σε αριθμητικά δεδομένα, δηλαδή σε πληροφορίες, που είναι χρήσιμες για την απάντηση κοινωνιολογικών ερωτήσεων. Αυτό επιτυγχάνεται σε τρία στάδια: Στο πρώτο στάδιο πρέπει τα χαρακτηριστικά των παρατηρουμένων γεγονότων, που είναι σημαντικά, να διατυπωθούν θεωρητικά. Το τι είναι το κάθε γεγονός εξαρτάται από τη μορφή της ερώτησης. Το δεύτερο στάδιο είναι η ερμηνεία των παρατηρήσεων, όπου πρέπει να ερμηνευθούν τα στοιχεία της κοινωνικής πραγματικότητας. Στο τρίτο και τελευταίο στάδιο πρέπει οι παρατηρήσεις να καταγραφούν με τέτοιο τρόπο, ώστε η επανάληψή τους να είναι δυνατή. Δηλαδή, αν γίνει η ίδια έρευνα με άλλο δείγμα ανθρώπων, να μπορεί να δώσει τα ίδια αποτελέσματα. Αυτό είναι δυνατόν, μόνο, εάν περιγράψει κανείς επακριβώς τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έλαβε χώρα η πρώτη έρευνα.